

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

16 april 2003

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met het Europees Landschapsverdrag,
ondertekend in Firenze op 20 oktober 2000**

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	11
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	15
Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen	19
Advies van de Raad van State	23
Ontwerp van decreet	27
Bijlagen :	29
– Nederlandse tekst van het verdrag	30
– Franse tekst van het verdrag	39

MEMORIE VAN TOELICHTING

INLEIDING

De zorg voor het landschap speelt een steeds belangrijkere rol op cultureel, milieu- en sociaal vlak. Meer en meer groeit daarenboven het besef dat de landschapszorg ook van groot belang is voor de economie en kan instaan voor een aanzienlijke werkgelegenheid.

Het behoud van het landschap draagt daarenboven bij tot de bevordering en de ontwikkeling van de diversiteit van de lokale culturen. Het bevordert het welzijn van de bevolking en de versterking van de eigen identiteit. De landschapszorg is een belangrijk deel van de zorg voor de kwaliteit van het bestaan van iedereen, niet alleen in de landschappen van hoge kwaliteit of van uitzonderlijke schoonheid, maar ook in alledaagse gebieden.

De snelle ontwikkeling van technieken in de industrie, de land- en bosbouw, de infrastructuur, vervoer, toerisme, recreatie, zullen in vele gevallen leiden tot de transformatie en de vernieling of vermindering van de kwaliteit van het landschap. Het grote publiek wenst te kunnen genieten van de kwaliteit van de landschappen en is meer en meer bereid hierbij een steeds actievere rol te spelen.

Als belangrijk element voor het individuele en maatschappelijke welzijn brengt de bescherming en het beheer van de landschappen voor iedereen rechten en plichten mee. De bescherming, het beheer en de ordening van de kwaliteit en de diversiteit van het landschap heeft ook een grensoverschrijdende Europese dimensie.

Hiervoor heeft de Raad van Europa een nieuw instrument gecreëerd, namelijk het Europees Landschapsverdrag. Deze conventie beoogt de bevordering van de bescherming, het beheer en de inrichting van het landschap en het tot stand brengen van een Europese samenwerking op het vlak van de landschapszorg.

TOEPASSING VAN HET EUROPEES LANDSCHAPSVERDRAG IN VLAANDEREN

Ons land heeft een lange traditie in de zorg voor het landschap. Reeds in 1911 werd het slagveld van Waterloo bij wet beschermd. Het was de eerste wettelijke bescherming van een landschap in Europa.

Reeds op 7 augustus 1931 kwam in ons land de wet tot bescherming van monumenten en landschappen tot stand. Het was de eerste relevante landschapswetgeving in Europa.

Gelet op deze lange traditie, ligt het dan ook voor de hand dat Vlaanderen in ruime mate voldoet aan de voorwaarden van het landschapsverdrag en voor de toepassing geen nieuwe bijkomende reglementeringen, mensen en middelen moet inzetten.

Een overzicht van de artikels van het Europees Landschapsverdrag maakt dit duidelijk.

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Definities

Wat het landschapsverdrag aangaat :

- a) *“Landschap” vormt de aanduiding voor een deel van het grondgebied, zoals dat door de bevolking wordt waargenomen en waarvan het karakter bepaald wordt door natuurlijke en/of menselijke factoren en de wisselwerking daartussen ;*
- b) *“Landschapsbeleid” betekent het formuleren door de bevoegde openbare overheden van algemene uitgangspunten, strategieën en oriëntaties die het mogelijk maken specifieke maatregelen te treffen inzake de bescherming, het beheer en de inrichting van het landschap ;*
- c) *“Landschap – kwaliteitsoogmerk” houdt het formuleren in door de bevoegde openbare overheden van de aspiraties van de bevolking inzake de landschapskenmerken binnen hun leefwereld, en dit voor een welbepaald landschap ;*
- d) *“Landschapsbescherming” omvat de activiteiten met het oog op het bewaren en de instandhouding van betekenisvolle of karakteristieke aspecten van een landschap, gerechtvaardigd omwille van de erfgoedkundige waarde die gegroeid is uit zijn natuurlijke samenstelling en / of menselijke tussenkomst ;*
- e) *“Landschapsbeheer” omvat de activiteiten die, in het perspectief van duurzame ontwikkeling, het*

landschap willen verzorgen zodat veranderingen die voortspruiten uit sociale, economische of milieuevoluties geleid en harmonieus gebeuren ;

- f) *“Landschapsinrichting” omvat de toekomstgerichte acties die specifiek mikken op de landschapsvalorisatie, -restauratie of -creatie.*

De begrippen in de definities, vermeld in dit artikel, zijn opgenomen in de reeds door de Vlaamse regering goedgekeurde ontwerpen van decreet of besluiten of behoren tot de begrippen van de landschapsatlassen, die gepubliceerd werden in 2001 en landschapskenmerkenkaart, gepubliceerd vanaf 2002.

De aanvullende termen uit de Vlaamse decreet- en regelgeving, die mede hieraan een invulling geven, zijn :

- *landschapsbeheer : het geheel van de in de beschermings- en toelatingsbesluiten vermelde maatregelen, werken en handelingen die erop gericht zijn de natuurwetenschappelijke, historische, esthetische of andere sociaal-culturele waarden van het beschermde landschap in relatie tot de andere functies van het betrokken landschap in stand te houden, te verbeteren of te herstellen ;*
- *algemene landschapszorg : het stimuleren van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van cultuurhistorische, fysisch-geografische en esthetische landschapswaarden, alsook van de kleine landschapselementen, zoals gedefinieerd in artikel 2, 6°, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu .¹*

Artikel 2

Toepassingsgebied

Onder voorbehoud van de bepalingen in artikel 15, wordt dit verdrag toegepast op het hele grondgebied van de Ondertekenaars en slaat zij op de natuurlijke, landelijke, stedelijke en stadsaangrenzende ruimten. Zij omvat land, binnenwateren en zee. Zij heeft betrekking op uitzonderlijke, alledaagse én aangestaste landschappen.

¹ Decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij decreet van 8 december 2000, van 21 december 2001 en van 19 juli 2002.

Het Vlaams Parlement is bevoegd voor het grondgebied van het Vlaamse Gewest. De zee, inzonderheid de territoriale wateren, behoren niet tot het grondgebied van het Vlaamse Gewest. Het Vlaams Parlement kan er zich niet over uitspreken.

Om die reden zal de goedkeuring van het Europees landschapsverdrag voor wat de zee en de territoriale wateren betreft, dienen te gebeuren door het Federaal Parlement.

In België is voor de landschappen, gelegen in het Vlaamse Gewest, de Vlaamse regering bevoegd voor de toepassing van het Europees Landschapsverdrag.

Het Vlaams landschapsbeleid beperkt zich niet tot de landschappen die omwille van het algemeen belang, omwille van hun esthetische, historische, wetenschappelijke waarde zijn beschermd. In het landschapsbeleid wordt onder meer ook aandacht besteed aan de relictzones van de traditionele landschappen en de verschraalde landschappen.

Artikel 3

Doelstellingen

Het landschapsverdrag beoogt het bevorderen van de bescherming, het beheer en de inrichting van landschappen en het organiseren van Europese samenwerking in dit domein.

De doelstellingen van het landschapsverdrag zijn volledig in overeenstemming met het Vlaams landschapsbeleid en vullen dit aan met een Europese dimensie.

HOOFDSTUK II

Nationale maatregelen

Artikel 4

Bevoegdheidsverdeling

Elke Ondertekenaar stelt dit landschapsverdrag in werking, in het bijzonder de artikelen 5 en 6, volgens de eigen bevoegdheidsverdeling, de eigen grondwettelijke beginselen en administratieve inrichting, en met eerbied voor het subsidiariteitsbeginsel, reke-

ning houdend met het Europees Handvest inzake de plaatselijke autonomie. Zonder afbreuk te doen aan de bepalingen van dit landschapsverdrag, stelt elke Ondertekenaar dit verdrag in werking in overeenstemming met het eigen beleid.

In België is het landschapsbeleid een materie die is toegewezen aan de gewesten. De betrokkenheid van de andere bestuursniveaus bij dit beleid wordt onderzocht en afgesproken naar aanleiding van het kerntakendebat inzake de verdeling van de takenpakketten van provincies en gemeenten.

Artikel 5

Algemene maatregelen

Elke Ondertekenaar verbindt zich :

- a) het landschap juridisch te erkennen als essentieel bestanddeel van de leefwereld van de volkeren, als uitdrukking van de verscheidenheid van hun gemeenschappelijk cultureel en natuurlijk erfgoed en als basis van hun identiteit ;*
- b) een landschapsbeleid te ontwerpen en in de praktijk om te zetten, met het oog op de bescherming, het beheer en de inrichting van landschappen door het invoeren van specifieke maatregelen, zoals bedoeld in artikel 6 ;*
- c) procedures in te stellen voor de participatie van de bevolking, lokale en regionale overheden en van anderen op wie het ontwerpen en het realiseren van een landschapsbeleid, zoals vermeld in alinea b) hiernavolgend, betrekking hebben ;*
- d) het landschap te integreren in het beleid van ruimtelijke ordening, stedenbouw en het cultureel, milieu-, landbouw-, sociaal en economisch beleid, evenals in andere beleidsdomeinen die rechtstreeks of onrechtstreeks invloed hebben op het landschap.*

Voor het Vlaamse Gewest bestaat reeds sedert 1931 een wettelijke basis voor de juridische erkenning van landschappen op grond van hun culturele erfgoedwaarde.

Zo werden nog vóór het begin van de Tweede Wereldoorlog een aantal belangrijke en uitgestrekte landschappen wettelijk beschermd, zoals : de duinen van De Panne (1 maart 1935), het Peerdsbos te

Brasschaat en Schoten (31 juli 1936), het kasteel en het park van Gaasbeek (26 oktober 1936), het Zwin te Knokke-Heist (7 april 1939), de Oudenberg te Geraardsbergen en het landschap van Terlanen en de Bolderberg te Heusden-Zolder (beide 8 maart 1940).

Specifieke beleidsmaatregelen voor de bescherming, het beheer en de inrichting van de landschappen zijn opgenomen in het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg en in de reeds door de Vlaamse regering goedgekeurde ontwerpen van besluit tot uitvoering van dit decreet.

Vanaf 2003 zullen in de begroting, programma 62.2 Monumenten en Landschappen, ingeschreven kredieten worden aangewend om deze beleidsmaatregelen uit te voeren.

In de procedures voor de bescherming van de landschappen is een openbaar onderzoek opgenomen, zodat de bevolking volledig geïnformeerd is en aan het beleid kan participeren.

Met het oog op deze participatie, geeft de afdeling Monumenten en Landschappen het tijdschrift M&L uit waarin voortdurend aspecten van het beleid onder de aandacht van het publiek worden gebracht, dit gebeurt ook door de uitgaven van boeken, zoals de landschapsatlas en de inventarissen van historische tuinen en parken. Ten slotte wordt massaal informatie beschikbaar gesteld in een aantrekkelijke en zeer intens geraadpleegde website : www.landschap.vlaanderen.be

Met het oog op de integratie met het beleid inzake de ruimtelijke ordening, werd het beleidsveld Monumenten en Landschappen in het kader van het "Beter Bestuurlijk Beleid" opgenomen in het nieuwe Ministerie "Ruimte, wonen en onroerend erfgoed".

Artikel 6

Bijzondere maatregelen

A. Sensibilisatie

Elke Ondertekenaar verbindt zich ertoe de burgerlijke maatschappij, private organisaties en openbare overheden meer te sensibiliseren in verband met de waarde van landschappen, hun rol en hun verandering.

B. Vorming en educatie

Elke Ondertekenaar verbindt zich tot het bevorderen van :

- a) *de vorming van specialisten wat kennis van en interventie in landschappen aangaat ;*
- b) *multidisciplinaire vormingsprogramma's rond beleid, bescherming, beheer en inrichting van het landschap, bestemd voor beroepsmensen in de privé en openbare sector en voor de betrokken verenigingen ;*
- c) *het onderwijs op school en in de universiteit dat in de desbetreffende vakken aandacht schenkt aan de waarde die gehecht wordt aan het landschap en aan problemen in verband met bescherming, beheer en inrichting ervan.*

C. Omschrijving en beoordeling

Om de betrokkenen, conform artikel 5.c) te mobiliseren en met het oog op een betere kennis van zijn landschappen, verbindt elke Ondertekenaar zich ertoe :

- a) *1. de eigen landschappen over het hele grondgebied te omschrijven ;*
- 2. hun kenmerken te analyseren, evenals de krachten en spanningen die voor wijzigingen ervan zorgen ;*
- 3. de wijzigingen opvolgen ;*
- b) *de omschreven landschappen te beoordelen, rekening houdend met de specifieke waarde die de betrokkenen er aan hechten. Omschrijving en beoordeling gebeuren via de uitwisseling van ervaringen en methodes, op Europees vlak onder de Ondertekenaars, in toepassing van artikel 8.*

D. Objectieven i.v.m. landschapskwaliteit

Elke Ondertekenaar verbindt zich ertoe objectieven i.v.m. landschapskwaliteit te formuleren voor omschreven en beoordeelde landschappen, na raadpleging van de bevolking, overeenkomstig artikel 5.c).

E. Verwezenlijking

Om het landschapsbeleid te verwezenlijken, verbindt elke Ondertekenaar zich ertoe interventie-in-

strumenten te creëren om landschappen te beschermen, te beheren en / of in te richten.

De publicaties en de website van de afdeling Monumenten en Landschappen sensibiliseren de burgerlijke maatschappij, de privé-organisaties in verband met het landschapsbeleid.

Het is de bedoeling om de landschapssensibilisering op te nemen in de jaarlijkse Open Monumentendag. Om dit te verwezenlijken is in 2004 het thema : "natuur is ook cultuur".

Sinds 10 jaar subsidieert de Vlaamse regering de werking van VCM (Vlaams Platform voor Erfgoedverenigingen), een koepelorganisatie die de schakel vormt tussen het verenigingsleven en de Vlaamse overheid.

Sinds 2000 subsidieert de Vlaamse regering de Regionale Landschappen, met het oog op de uitbouw (uitvoering, sensibilisering) van een luik algemene landschapszorg .

Er is in Vlaanderen reeds een lange traditie waarbij universiteiten en het hoger onderwijs buiten de universiteit (HOBu) belangrijke vormingsprogramma's opzetten in verband met het beleid, de bescherming, het beheer en de inrichting van het landschap.

De afdeling Monumenten en Landschappen heeft de laatste jaren belangrijke inspanningen geleverd om de landschappen en de landschapskenmerken te omschrijven. Deze inspanningen werden in 2001 bekroond met de uitgave van een landschapsatlas, bestaande uit een boek en bijhorende CD-ROM. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is het gebruik van georeferencierte kaartlagen, beheerd door OC-GIS Vlaanderen.

Bij de bescherming van landschappen worden steeds de waarden omschreven die aanleiding geven tot de bescherming en waarvan de instandhouding en versterking door het beleid worden nagestreefd.

De afdeling Monumenten en Landschappen heeft steeds een actieve rol gespeeld in het Comité Cultureel Erfgoed (CC-PAT) van de Raad van Europa. Het nam begin 2002 ook deel aan de eerste "ateliers", georganiseerd door de Raad van Europa in voorbereiding van de uitvoering van het landschapsverdrag.

De landschapszorg is ook opgenomen in de Vlaamse milieuconvenant waarbij de objectieven van de

landschapskwaliteit worden bepaald en de verwezenlijking door een financiële bijdrage van het Vlaamse Gewest wordt ondersteund.

De Vlaamse regering heeft door de goedkeuring eind 2001 van de PIP/PEP (procesanalyse – personeelsplan) van de afdeling Monumenten en Landschappen op gewestelijk vlak het gepaste interventie-instrument vastgesteld. Het decreet van 16 april 1996 heeft voor de grote landschappen de vaststelling en subsidiëring geregeld, zodat zowel op gewestelijk als op lokaal niveau de nodige interventie-instrumenten beschikbaar zijn.

HOOFDSTUK III

Europese samenwerking

Artikel 7

Internationale programma's en beleid

De Ondertekenaars verbinden zich ertoe samen te werken bij het opnemen van de dimensie "landschap" in internationale programma's en beleid en, zo nodig, overwegingen inzake landschap te doen toevoegen.

Vlaanderen is op dit ogenblik voortrekker van het Hereinproject, het Europees Erfgoed Informatica-netwerk, dat de ruggengraat vormt van de samenwerking van de lidstaten van de Raad van Europa op het vlak van het cultureel erfgoed. De afdeling heeft binnen de werking van Herein de nodige initiatieven genomen om in dit netwerk de landschapszorg volwaardig te doen aan bod komen.

Artikel 8

Wederzijdse hulp en informatie-uitwisseling

De Ondertekenaars verbinden zich ertoe samen te werken om de doelmatigheid te verhogen van de maatregelen die in het kader van dit landschapsverdrag getroffen worden, meer bepaald :

- a) *wederzijdse technische en wetenschappelijke hulp te bieden middels het verzamelen en uitwisselen van ervaringen en onderzoekactiviteiten wat het landschap aangaat ;*

- b) *de uitwisseling van specialisten inzake landschap te bevorderen, meer bepaald voor de vorming en informatie ;*

- c) *informatie uit te wisselen in verband met alle kwesties die in de bepalingen van dit landschapsverdrag aan bod komen.*

Vlaanderen levert reeds nu vóór de ratificatie van het verdrag in werking is getreden een belangrijke hulp voor wederzijdse en technische hulp door in het kader van het Hereinproject een informatica-netwerk uit te bouwen dat deze uitwisseling praktisch zal mogelijk maken en dat er tevens zal voor zorgen dat technische en wetenschappelijke kennis onbeperkt kan worden verspreid en geraadpleegd.

Artikel 9

Grensoverschrijdende landschappen

De Ondertekenaars verbinden zich ertoe de grensoverschrijdende samenwerking aan te moedigen op lokaal en regionaal vlak en, naargelang van de behoeften, gemeenschappelijke programma's m.b.t. landschapswaardering op te zetten en uit te voeren.

De vermelde grensoverschrijdende samenwerking werd door de afdeling Monumenten en Landschappen in het verleden reeds meermaals verwezenlijkt. Dit was onder meer het geval voor de studie over De Leie cultuur en natuur, waarbij de monumenten en landschappen van bij de bron in Frankrijk werden bestudeerd.

Een samenwerking tussen de verschillende bestuursniveaus werd o.a. verwezenlijkt in het kader van de studie over de relictten van de Eerste Wereldoorlog in de Westhoek. Deze studie wordt ondernomen met het oog op de inschrijving van de Westhoek als relict van de Eerste Wereldoorlog op de UNESCO-lijst van het Werelderfgoed.

Artikel 10

Opvolgen van de verwezenlijking van de Conventie

1. *De bestaande bevoegde Comités van experts, opgericht volgens artikel 17 van het Statuut van de Raad van Europa, worden belast door het Co-*

mité van Ministers van de Raad van Europa met het opvolgen van de verwezenlijking van het landschapsverdrag.

2. *Na elke bijeenkomst van de Comités van experts, maakt de Secretaris Generaal van de Raad van Europa een verslag over aan het Comité van Ministers in verband met de activiteiten binnen en de werking van het landschapsverdrag.*
3. *De Comités van experts stellen aan het Comité van Ministers toekenningcriteria en reglement voor van een Landschapsprijs van de Raad van Europa.*

Vlaanderen en meer bepaald de afdeling Monumenten en Landschappen, is ruim twintig jaar een actief lid van het CC-PAT, een van de comités die gelast is met de opvolging van de opvolging van dit verdrag.

Artikel 11

Landschapsprijs van de Raad van Europa

1. *Komen in aanmerking voor de Landschapsprijs van de Raad van Europa : lokale en regionale gemeenschappen en hun groeperingen, die, in het kader van het landschapsbeleid van een Ondertekenaar van dit landschapsverdrag, een beleid of maatregelen in de praktijk omgezet hebben met het oog op een duurzame bescherming, beheer en/of inrichting van hun landschappen, die blijken geven van duurzame doelmatigheid en zodoende als voorbeeld kunnen dienen voor andere territoriale gemeenschappen in Europa. De onderscheiding kan eveneens toegekend worden aan niet-gouvernementele organisaties die een bijzonder merkwaardige bijdrage geleverd hebben aan de bescherming, het beheer of aan de inrichting van het landschap.*
2. *De kandidaturen voor de Landschapsprijs van de Raad van Europa worden overgemaakt aan de Comités van experts, waarnaar verwezen wordt in artikel 10 door de Ondertekenaars. Lokale en regionale grensoverschrijdende gemeenschappen en groepen van gemeenschappen kunnen zich kandidaat stellen, op voorwaarde dat zij samen het landschap in kwestie beheren.*

3. *Op voorstel van de Comités van experts, waarnaar verwezen wordt in artikel 10, omschrijft en maakt het Comité van Ministers de toekenningcriteria van de Landschapsprijs van de Raad van Europa bekend, keurt het reglement goed en kent het de prijs toe.*

4. *De toekenning van de Landschapsprijs van de Raad van Europa dient hen die ervoor in aanmerking komen te bewegen tot duurzame bescherming, beheer en/of inrichting van de betrokken landschappen.*

De Vlaamse regering organiseert sedert een tiental jaren de Vlaamse Monumentenprijs. Bij besluit van de Vlaamse regering van 28 juni 2002 werd het toepassingsgebied van deze prijs verruimd tot de landschapszorg en de archeologie.

Het is vanzelfsprekend dat de laureaten en winnaar van de Vlaamse Monumentenprijs door de Vlaamse regering kunnen worden voorgedragen voor de Landschapsprijs van de Raad van Europa.

De slotbepalingen van het landschapsverdrag, vastgesteld in hoofdstuk IV en in de artikelen 12 tot en met 18, betreffen aangelegenheden inzake de toepassing, zoals de verhouding tot andere instrumenten, de ondertekening, ratificering en van kracht worden, de toetreding, de territoriale toepassing, de opzegging en de amendementen, die voor de Vlaamse regering niet echt relevant zijn en er derhalve ook geen probleem kunnen stellen.

Er kan dus besloten worden dat de Vlaamse regering reeds nu een volwaardige invulling geeft van de bepalingen van het Europees Landschapsverdrag en dat hiertoe geen nieuwe middelen of mensen moeten worden ingezet.

IN ACHT TE NEMEN PROCEDURE

Artikel 13, 2 bepaalt dat :

Het verdrag wordt van kracht de eerste dag van de maand die volgt op het aflopen van een periode van drie maanden na de datum waarop tien lidstaten van de Raad van Europa de bindende waarde van het verdrag aanvaard hebben, overeenkomstig de bepalingen van de voorgaande paragraaf.

**ARTIKELSGEWIJZE COMMENTAAR BIJ
HET ONTWERP VAN DECREET****Artikel 1**

Artikel 6, § 1, I., 7°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd, kent de bevoegdheid inzake de landschappen toe aan de gewesten.

Uit het advies van de werkgroep gemengde verdragen aan de interministeriële conferentie buitenlands beleid over de tekst van het Europees Landschapsverdrag is gebleken dat het, behoudens de bepalingen over de landschappen, ook bepalingen bevat die behoren tot de bevoegdheden van de gewesten, de gemeenschappen en van de federale staat. Wat het Vlaams Parlement betreft, heeft dit tot gevolg dat het voorliggend voorontwerp van decreet zowel een gemeenschaps- als gewestmaterie betreft.

Deze vaststelling heeft onder meer ook tot gevolg dat het landschapsverdrag niet alleen moet worden goedgekeurd door het Waals Parlement, maar ook door het Parlement van de Franse Gemeenschap en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

Het Waals Parlement heeft reeds ingestemd met het landschapsverdrag bij decreet van 20 december 2001.

Artikel 2

Op grond van het samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 over de nadere regelingen voor het sluiten van gemengde verdragen, dienen zowel het Vlaams Parlement als het federale parlement en de raden en parlementen van de andere gemeenschappen en gewesten bij decreet, wet of ordonnantie hun instemming te betuigen met dit verdrag. Artikel 12 van dit samenwerkingsakkoord bepaalt dat de Koning slechts nadat alle betrokken instellingen hun instemming hebben betuigd tot ratificatie kan overgaan.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAELE

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd
en Ambtenarenzaken,*

Paul VAN GREMBERGEN

*De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands
Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting,*

Jaak GABRIELS

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met het Europees landschapsverdrag,
ondertekend te Firenze op 20 oktober 2000

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken en van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Het Europese Landschapsverdrag, ondertekend in Firenze op 20 oktober 2000, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting,

Jaak GABRIELS

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

erk door overleg

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 15 januari '02

RVP-IT/03-003

De Heer Paul VAN GREMBERGENVlaams minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en
Ambtenarenzaken1000 BRUSSEL

Mijnheer de minister,

**Betreft : Voorontwerp van decreet houdende instemming met het Europees Landschapsverdrag,
opgemaakt te Firenze op 20 oktober 2000**

U vroeg de Raad advies over genoemd voorontwerp van decreet.

De Raad ondersteunt het algemene doel van het verdrag, meer bepaald de openbare overheden ertoe te verplichten op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau beleidslijnen en maatregelen in te voeren met het oog op de bescherming, het beheer en de inrichting van de landschappen van Europa om de kwaliteit ervan te behouden of te verbeteren en erover te waken dat de bevolkingen, instellingen en territoriale overheden hun waarde en belang erkennen aan de openbare besluitvorming die er betrekking op heeft.

Het Europees Landschapsverdrag laat de ondertekenaars de vrije keuze met betrekking tot de middelen die ze binnen hun interne gerechtelijke bestel inzetten om hun verplichtingen die uit het verdrag voortvloeien, te vervullen. Het gaat hier om een gewestelijke materie, dus is de Vlaamse overheid bevoegd.

Gelet op de bestaande traditie en Vlaamse regelgeving ter zake, ligt het, zoals ook gesteld in de bijgevoegde nota aan de Vlaamse regering, voor de hand dat Vlaanderen in ruime mate voldoet aan de voorwaarden van het landschapsverdrag en voor de toepassing geen nieuwe bijkomende reglementeringen, mensen en middelen moet inzetten.

terk door overleg

Tenslotte beklemtoont de Raad dat de implementatie van de landschapsbescherming moet aansluiten bij het algemeen kader van de ruimtelijke ordening, zoals geformuleerd in het advies van 9 oktober 2002, over het ontwerp van decreet houdende maatregelen tot behoud van de erfgoedlandschappen. Daarin stelde de Raad dat de integratie met de ruimtelijke ordening noodzakelijk is, wat impliceert dat de afweging geïntegreerd gebeurt en dat keuzen die een gevolg hebben op het ruimtegebruik via de ruimtelijke planning worden vastgelegd. Deze aanpak impliceert dat geen bijkomende planlagen worden gecreëerd. Verder herhaalt de Raad dat een duurzame ruimtelijke ontwikkeling maar kan bereikt worden indien in een ruimtelijke afweging sociaal-economische noden evenwaardig worden meegeteld. Vanuit deze redenering hecht de Raad bijzonder belang aan artikel 5, algemene maatregelen, sub d).

In de hoop u met deze informatie van dienst te kunnen zijn, teken ik

Pieter KERREMANS
administrateur-generaal

Met de meeste hoogachting,

Xavier VERBOVEN
voorzitter

Kopie : De heer Herbert Tombeur, directeur Administratie Buitenlands Beleid

ADVIES VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

MiNa-Raad

Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen

Openbaar adviesorgaan ten behoeve van de Vlaamse regering

Aan Dhr. Paul Van Grembergen
Vlaams Minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en
Ambtenarenzaken
Martelaarsplein 7
1000 Brussel

Datum: 16 januari 2003
Uw ref. /
Ref. 03.04/k2/2003/0053
Betreft: advies van 16 januari 2003 over het voorontwerp van decreet houdende instemming met het Europees Landschapsverdrag, opgemaakt te Firenze op 20/10/2000

Mijnheer De Minister,

Uw adviesvraag van 17 december 2002 hebben we in goede orde ontvangen op 20 december 2002. In de regeringsbeslissing staat een termijn vermeld van 10 werkdagen, wat maakt dat advies ingewacht zou worden tegen 13 januari 2003. De Raad verschaft bij deze advies met een lichte vertraging, met name 16 januari 2003. De korte adviestermin liet niet toe een grondige evaluatie te maken van het Verdrag en de gevolgen ervan voor het Vlaamse landschapsbeleid.

De MiNa-Raad staat in essentie positief tegenover dit Verdrag, en hoopt dat er een positieve impuls uit mag gaan van dit Verdrag op het Vlaams landschapsbeleid. Er zijn twee cruciale artikelen in dit verdrag: artikel 5, met de algemene maatregelen, en artikel 6, met de bijzondere maatregelen. In artikel 5 verbindt een ondertekenende staat er zich toe “(a) *het landschap juridisch te erkennen als essentieel bestanddeel van de leefwereld van de volkeren, als uitdrukking van de verscheidenheid van hun gemeenschappelijk cultureel en natuurlijk erfgoed en als basis van hun identiteit; (b) een landschapsbeleid [...] in de praktijk om te zetten [...] door het invoeren van specifieke maatregelen zoals bedoeld in artikel 6; (c) procedures in te stellen voor de participatie van de bevolking [...]; (d) het landschap te integreren in het beleid van ruimtelijke ordening, stedenbouw en het cultureel, milieu-, landbouw-, sociaal- en economisch beleid, evenals in andere beleidsdomeinen die rechtstreeks of onrechtstreeks invloed hebben op het landschap.*” In artikel 6 worden dan de bijzondere maatregelen uiteengezet, met in het bijzonder het “omschrijven” van de “*eigen landschappen over het hele grondgebied*”; de verdragsluitende staten verbinden er zich toe “*objectieven i.v.m. landschapskwaliteit te formuleren voor omschreven en beoordeelde landschappen, na raadpleging van de bevolking [...]*”. Uiteindelijk bevat artikel 6 dan volgende bepaling: “*Om het landschapsbeleid te verwezenlijken, verbindt elke ondertekenaar zich ertoe interventie-instrumenten te creëren om landschappen te beschermen, te beheren en/of in te richten*”.

De MiNa-Raad heeft de indruk dat het huidige landschapsdecreet – i.e. het Decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van de landschappen – weliswaar een rechtsgrond verschaft om uitvoering te geven aan hetgeen bepaald is in artikel 6 van het verdrag, met name het “omschrijven” van specifieke landschappen en beschermen ervan door specifieke maatregelen (artikel 5-b).

Voor de maatregelen van artikel 5 is er minder duidelijkheid. Het is in de eerste plaats niet onmiddellijk duidelijk wat de draagwijdte ervan is: gaat het om niet meer dan een soort preambule bij artikel 6, waarin dan de “echte” bepalingen staan? Of hebben deze maatregelen in artikel 5 reële kracht? Indien op deze laatste vraag bevestigend geantwoord wordt, dan lijken er in het decreet van 16 april 1996 niet voldoende rechtsgronden ter beschikking te staan om aan alle elementen van artikel 5 uitvoering te geven.

- Het is immers niet zo dat het landschap – als niet begrensde entiteit, of “*deel van het grondgebied zoals dat door de bevolking wordt waargenomen*” (artikel 1) – in Vlaanderen juridisch erkend werd als essentieel bestanddeel van de leefwereld van “het Vlaamse volk”, als uitdrukking van de verscheidenheid van het Vlaamse gemeenschappelijk cultureel en natuurlijk erfgoed en als basis van de Vlaamse identiteit. Het landschap is dus niet beschermd als algemeen en gemeenschappelijk rechtsgoed, zoals bv. aanbevolen wordt door Prof. dr. Van Hoorick, die pleit voor een veralgemeende ingreepregeling voor natuur en landschap¹.
- Evenmin is het zo dat het landschap nu systematisch geïntegreerd is in het beleid van ruimtelijke ordening, stedenbouw en het cultureel, milieu-, landbouw-, sociaal- en economisch beleid, evenals in andere beleidsdomeinen die rechtstreeks of onrechtstreeks invloed hebben op het landschap. De MiNa-Raad stipt wel aan dat niet onmiddellijk duidelijk is hoe de verschillende, op zich legitieme, integratiedoelstellingen zich tegenover elkaar horen te verhouden: ook bv. milieu en ruimtelijke ordening worden terecht aangestipt als horizontale en te integreren algemene belangen, net zoals ten andere het sociaal-economisch belang.

De MiNa-Raad is er zich van bewust dat ook in Vlaanderen gewerkt wordt aan een verandering van regeling tot bescherming van landschappen. De MiNa-Raad adviseerde ten andere op 14 oktober 2002 over het ontwerp van decreet houdende maatregelen tot behoud van de erfgoedlandschappen. De Raad vraagt zich af of in deze wetgevende operaties voldoende elementen vervat zijn om tegemoet te komen aan wat bepaald is in het voorliggende Landschapsverdrag, en beveelt dan ook aan de eventuele behandeling van dergelijke stukken samen te verrichten met de behandeling van het ontwerpdecreet inzake dit verdrag.

Het ABVV, het ACLVB, het ACV, de Boerenbond, de UNIZO en het VEV onthouden zich bij dit advies. In de hoop U met dit briefadvies van dienst te zijn, verblijf ik,

Met de meeste hoogachting,

Prof. dr. R.F. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B – 1070 Brussel (Anderlecht)

¹ VAN HOORICK, Geert, Juridische aspecten van het natuurbehoud en de landschapszorg, Antwerpen, Intersentia, 2000, p. i-xxxvi en 1-841, onder meer op 812 en volgende.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 34.761/3

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 23 januari 2003 door de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende instemming met het Europees landschapsverdrag, ondertekend te Firenze op 20 oktober 2000", heeft op 18 februari 2003 het volgende advies gegeven :

Bij het ontwerp zijn geen opmerkingen te maken.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	W. DEROOVER,	eerste voorzitter,
	D. ALBRECHT,	staatsraden,
	P. LEMMENS,	
	H. COUSY,	assessoren van de
	J. VELAERS,	afdeling wetgeving,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. B. SEUTIN, eerste auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld door de H. J. DRIJKONINGEN, eerste referendaris.

DE GRIFFIER,

DE EERSTE VOORZITTER,

A.-M. GOOSSENS

W. DEROOVER

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken en van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting ;

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel en Huisvesting,

Jaak GABRIELS

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewest-aangelegenheid.

Artikel 2

Het Europese Landschapsverdrag, ondertekend in Firenze op 20 oktober 2000, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 14 maart 2003.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd

BIJLAGEN

HET EUROPEES LANDSCHAPSVERDRAG**INLEIDING**

De lidstaten van de Raad van Europa die dit verdrag ondertekenen.

Overwegende dat de doelstelling van de Raad van Europa er in bestaat een hechtere unie te smeden tussen zijn leden om de idealen en principes, die tot hun gemeenschappelijk erfgoed behoren, veilig te stellen en te bevorderen en dat deze doelstelling vooral nagestreefd wordt via het afsluiten van akkoorden op economisch en sociaal vlak;

Vanuit de bekommernis om tot een duurzame ontwikkeling te komen die gebaseerd is op een harmonieus evenwicht tussen sociale, economische en milieunoden;

Met de vaststelling dat het landschap in belangrijke mate bijdraagt tot het algemeen belang - op cultureel, ecologisch, sociaal en milieuvlak - en dat het een positieve bijdrage vormt tot de economische activiteit, vermits een passende bescherming, beheer en inrichting mede voor het scheppen van arbeidsplaatsen kunnen zorgen;

Wetende dat het landschap bijdraagt tot de ontwikkeling van lokale culturen en dat het een fundamenteel onderdeel is van het Europees cultureel en natuurlijk patrimonium, waardoor het bijdraagt tot de menselijke ontwikkeling en de consolidatie van de Europese identiteit;

Vanuit de erkenning dat het landschap overal een belangrijk element is van de levenskwaliteit van volkeren: in stedelijke milieus en op het platteland, in aangetaste én in hoogwaardige landsdelen, in uitzonderlijke én in alledaagse ruimten;

Met de vaststelling dat technische ontwikkelingen in de landbouw-, bosbouw-, mijn- en industriële productie en de praktijk van ruimtelijke ordening, stedenbouw, transport, infrastructuur, toerisme en vrijetijdsbesteding en, meer algemeen, mondiale economische wijzigingen de verandering van het landschap veelal blijven versnellen;

Met de wil tegemoet te komen aan de wens van de bevolking om te kunnen genieten van kwaliteitsvolle landschappen en een actieve rol te spelen in de verandering ervan;

In de overtuiging dat het landschap een essentieel element is van het individueel en sociaal welzijn en dat de bescherming, het beheer en de inrichting ervan rechten en verantwoordelijkheden inhouden voor iedereen;

Met internationale juridische teksten voor ogen in het domein van de bescherming en het beheer van het natuurlijk en cultureel patrimonium, van de ruimtelijke ordening, van lokale autonomie en grensoverschrijdende samenwerking, meer bepaald het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa (Bern, 19 september 1979), de Overeenkomst inzake het behoud van het architectonische erfgoed in Europa (Granada, 3 oktober 1985), de Europese Overeenkomst inzake het behoud van het

archeologisch erfgoed (herzien) (La Valetta, 16 januari 1992), de Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenten of autoriteiten (Madrid, 21 mei 1980) en de aanvullende protocollen, het Europees Handvest inzake de plaatselijke autonomie (Straatsburg, 15 oktober 1985), het Verdrag inzake biologische diversiteit (Rio, 5 juni 1992), de Overeenkomst inzake de bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld (Parijs, 16 november 1972) en de Overeenkomst inzake de toegang tot de informatie, de deelname van het publiek aan het besluitvormingsproces en de toegang tot de rechtbank wat milieuproblematiek aangaat (Aarhus, 25 juni 1998);

Met de vaststelling dat de kwaliteit en verscheidenheid van de Europese landschappen de gemeenschappelijke aanleiding vormen voor samenwerking inzake bescherming, het beheer en de inrichting ervan;

Met de wens een nieuw instrument te creëren dat zich exclusief bezig houdt met de bescherming, het beheer en de inrichting van alle Europese landschappen,

Zijn overeengekomen wat volgt:

HOOFDSTUK I – ALGEMENE BEPALINGEN**Artikel 1 – Definities**

Wat deze dit verdrag aangaat:

- a) "Landschap" vormt de aanduiding voor een deel van het grondgebied, zoals dat door de bevolking wordt waargenomen en waarvan het karakter bepaald wordt door natuurlijke en/of menselijke factoren en de wisselwerking daartussen;
- b) "Landschapsbeleid" betekent het formuleren door de bevoegde openbare overheden van algemene uitgangspunten, strategieën en oriëntaties die het mogelijk maken specifieke maatregelen te treffen inzake de bescherming, het beheer en de inrichting van het landschap;
- c) "Landschap - kwaliteitsoogmerk" houdt het formuleren in door de bevoegde openbare overheden van de aspiraties van de bevolking inzake de landschapskenmerken binnen hun leefwereld, en dit voor een welbepaald landschap;
- d) "Landschapsbescherming" omvat de activiteiten met het oog op het bewaren en de instandhouding van betekenisvolle of karakteristieke aspecten van een landschap, gerechtvaardigd omwille van de erfgoedkundige waarde die gegroeid is uit zijn natuurlijke samenstelling en / of menselijke tussenkomst;
- e) "Landschapsbeheer" omvat de activiteiten die, in het perspectief van duurzame ontwikkeling, het landschap willen verzorgen zodat veranderingen die voortspruiten uit sociale, economische of milieuevoluties geleid en harmonieus gebeuren;
- f) "Landschapsinrichting" omvat de toekomstgerichte acties die specifiek mikken op de landschapsvalorisatie, -restauratie of -creatie.

Artikel 2 – Toepassingsgebied

Onder voorbehoud van de bepalingen in artikel 15, wordt dit verdrag toegepast op het hele grondgebied van de Ondertekenaars en slaat zij op de natuurlijke, landelijke, stedelijke en stadsaangrenzende ruimten. Zij omvat land, binnenwateren en zee. Zij heeft betrekking op uitzonderlijke, alledaagse én aangetaste landschappen.

Artikel 3 – Doelstellingen

Deze Conventie beoogt het bevorderen van de bescherming, het beheer en de inrichting van landschappen en het organiseren van Europese samenwerking in dit domein.

HOOFDSTUK II – NATIONALE MAATREGELEN

Artikel 4 – Bevoegdheidsverdeling

Elke Ondertekenaar stelt dit verdrag in werking, in het bijzonder de artikelen 5 en 6, volgens de eigen bevoegdheidsverdeling, de eigen grondwettelijke beginselen en administratieve inrichting, en met eerbied voor het subsidiariteitsbeginsel, rekening houdend met het Europees Handvest inzake de plaatselijke autonomie. Zonder afbreuk te doen aan de bepalingen van dit verdrag, stelt elke Ondertekenaar dit verdrag in werking in overeenstemming met het eigen beleid.

Artikel 5 – Algemene maatregelen

Elke Ondertekenaar verbindt zich:

- a) het landschap juridisch te erkennen als essentieel bestanddeel van de leefwereld van de volkeren, als uitdrukking van de verscheidenheid van hun gemeenschappelijk cultureel en natuurlijk erfgoed en als basis van hun identiteit;
- b) een landschapsbeleid te ontwerpen en in de praktijk om te zetten, met het oog op de bescherming, het beheer en de inrichting van landschappen door het invoeren van specifieke maatregelen, zoals bedoeld in artikel 6;
- c) procedures in te stellen voor de participatie van de bevolking, lokale en regionale overheden en van anderen op wie het ontwerpen en het realiseren van een landschapsbeleid, zoals vermeld in alinea *b* hiernavolgend, betrekking hebben;
- d) het landschap te integreren in het beleid van ruimtelijke ordening, stedenbouw en het cultureel, milieu-, landbouw-, sociaal en economisch beleid, evenals in andere beleidsdomeinen die rechtstreeks of onrechtstreeks invloed hebben op het landschap.

Artikel 6 – Bijzondere maatregelen

A. Sensibilisatie

Elke Ondertekenaar verbindt zich ertoe de burgerlijke maatschappij, private organisaties en openbare overheden meer te sensibiliseren in verband met de waarde van landschappen, hun rol en hun verandering.

B. Vorming en educatie

Elke Ondertekenaar verbindt zich tot het bevorderen van:

- a) de vorming van specialisten wat kennis van en interventie in landschappen aangaat;
- b) multidisciplinaire vormingsprogramma's rond beleid, bescherming, beheer en inrichting van het landschap, bestemd voor beroepsmensen in de privé en openbare sector en voor de betrokken verenigingen;

- c) het onderwijs op school en in de universiteit dat in de desbetreffende vakken aandacht schenkt aan de waarde die gehecht wordt aan het landschap en aan problemen in verband met bescherming, beheer en inrichting ervan.

C.Omschrijving en beoordeling

1. Om de betrokkenen, conform artikel 5.c te mobiliseren en met het oog op een betere kennis van zijn landschappen, verbindt elke Ondertekenaar zich ertoe:

a) 1.de eigen landschappen over het hele grondgebied te omschrijven;

2. hun kenmerken te analyseren, evenals de krachten en spanningen die voor wijzigingen ervan zorgen;

3. de wijzigingen opvolgen;

b) de omschreven landschappen te beoordelen, rekening houdend met de specifieke waarde die de betrokkenen er aan hechten.

2.Omschrijving en beoordeling gebeuren via de uitwisseling van ervaringen en methodes, op Europees vlak onder de Ondertekenaars, in toepassing van artikel 8.

D. Objectieven i.v.m. landschapskwaliteit

Elke Ondertekenaar verbindt zich ertoe objectieven i.v.m. landschapskwaliteit te formuleren voor omschreven en beoordeelde landschappen, na raadpleging van de bevolking, overeenkomstig artikel 5.c.

E. Verwezenlijking

Om het landschapsbeleid te verwezenlijken, verbindt elke Ondertekenaar zich ertoe interventie-instrumenten te creëren om landschappen te beschermen, te beheren en/of in te richten.

HOOFDSTUK III – EUROPESE SAMENWERKING

Artikel 7 – Internationale programma's en beleid

De Ondertekenaars verbinden zich ertoe samen te werken bij het opnemen van de dimensie "landschap" in internationale programma's en beleid en, zo nodig, overwegingen inzake landschap te doen toevoegen.

Artikel 8 – Wederzijdse hulp en informatie-uitwisseling

De Ondertekenaars verbinden zich ertoe samen te werken om de doelmatigheid te verhogen van de maatregelen die in het kader van dit verdrag getroffen worden, meer bepaald:

- a) wederzijdse technische en wetenschappelijke hulp te bieden middels het verzamelen en uitwisselen van ervaringen en opzoekingsactiviteiten wat het landschap aangaat;

- b) de uitwisseling van specialisten inzake landschap te bevorderen, meer bepaald voor de vorming en informatie;
- c) informatie uit te wisselen in verband met alle kwesties die in de bepalingen van dit verdrag aan bod komen.

Artikel 9 – Grensoverschrijdende landschappen

De Ondertekenaars verbinden zich ertoe de grensoverschrijdende samenwerking aan te moedigen op lokaal en regionaal vlak en, naargelang van de behoeften, gemeenschappelijke programma's m.b.t. landschapswaardering op te zetten en uit te voeren.

Artikel 10 – Opvolgen van de verwezenlijking van dit verdrag

1. De bestaande bevoegde Comités van experts, opgericht volgens artikel 17 van het Statuut van de Raad van Europa, worden belast door het Comité van Ministers van de Raad van Europa met het opvolgen van de verwezenlijking van het verdrag.

2. Na elke bijeenkomst van de Comités van experts, maakt de Secretaris Generaal van de Raad van Europa een verslag over aan het Comité van Ministers in verband met de activiteiten binnen en de werking van het verdrag.

De Comités van experts stellen aan het Comité van Ministers toekenningcriteria en reglement voor van een Landschapsprijs van de Raad van Europa.

Artikel 11 – Landschapsprijs van de Raad van Europa

1. Komen in aanmerking voor de Landschapsprijs van de Raad van Europa: lokale en regionale gemeenschappen en hun groeperingen, die, in het kader van het landschapsbeleid van een Ondertekenaar van het verdrag, een beleid of maatregelen in de praktijk omgezet hebben met het oog op een duurzame bescherming, beheer en / of inrichting van hun landschappen, die blijf geven van duurzame doelmatigheid en zodoende als voorbeeld kunnen dienen voor andere territoriale gemeenschappen in Europa. De onderscheiding kan eveneens toegekend worden aan niet-gouvernementele organisaties die een bijzonder merkwaardige bijdrage geleverd hebben aan de bescherming, het beheer of aan de inrichting van het landschap.
2. De kandidaturen voor de Landschapsprijs van de Raad van Europa worden overgemaakt aan de Comités van experts, waarnaar verwezen wordt in artikel 10 door de Ondertekenaars. Lokale en regionale grensoverschrijdende gemeenschappen en groepen van gemeenschappen kunnen zich kandidaat stellen, op voorwaarde dat zij samen het landschap in kwestie beheren.
3. Op voorstel van de Comités van experts, waarnaar verwezen wordt in artikel 10, omschrijft en maakt het Comité van Ministers de toekenningcriteria van de Landschapsprijs van de Raad van Europa bekend, keurt het reglement goed en kent het de prijs toe.
4. De toekenning van de Landschapsprijs van de Raad van Europa dient hen die ervoor in aanmerking komen te bewegen tot duurzame

bescherming, beheer en/of inrichting van de betrokken landschappen.

HOOFDSTUK IV – SLOTBEPALINGEN

Artikel 12 – Verhouding tot andere instrumenten

De bepalingen van dit verdrag doen geen afbreuk aan strengere bepalingen ten aanzien van bescherming, beheer of inrichting van landschappen, vervat in andere nationale of internationale bindende akten die van kracht zijn of zullen worden.

Artikel 13 – Ondertekening, ratificering, van kracht worden

1. Dit verdrag kan ondertekend worden door de Lidstaten van de Raad van Europa. Zij wordt ter ratificering, aanvaarding of goedkeuring voorgelegd. De documenten van ratificering, aanvaarding of goedkeuring worden neergelegd bij de Secretaris Generaal van de Raad van Europa.
2. Dit verdrag wordt van kracht de eerste dag van de maand die volgt op het aflopen van een periode van drie maanden na de datum waarop tien Lidstaten van de Raad van Europa de bindende waarde van het verdrag aanvaard hebben, overeenkomstig de bepalingen van de voorgaande paragraaf.
3. Voor elke ondertekenaar die nadien de bindende waarde aanvaardt, wordt de Conventie van kracht de eerste dag van de maand die volgt op het aflopen van een periode van drie maanden na de datum waarop het document van ratificering, aanvaarding of goedkeuring neergelegd werd.

Artikel 14 – Toetreding

1. Na het van kracht worden van het verdrag kan het Comité van Ministers van de Raad van Europa de Europese Gemeenschap en elke Europese staat die geen lid is van de Raad van Europa verzoeken toe te treden tot het verdrag, middels een beslissing die bij meerderheid genomen wordt, zoals voorzien in artikel 20.d van het Statuut van de Raad van Europa, en bij unanimiteit van de Ondertekenende Staten die gerechtigd zijn in het Comité van Ministers te zetelen.
2. Voor elke toetredende Staat of voor de Europese Gemeenschap wordt ingeval van toetreding dit verdrag van kracht de eerste dag van de maand die volgt op het aflopen van een periode van drie maanden na de datum waarop de toetredingsakte neergelegd werd bij de Secretaris Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 15 – Territoriale toepassing

1. Elke Staat of de Europese Gemeenschap kan, bij de ondertekening of bij het neerleggen van het document van ratificering, aanvaarding, goedkeuring of toetreding aanduiden voor welk(e) gebied(en) dit verdrag van toepassing is.

2. Elke Ondertekenaar kan later ten allen tijde middels een verklaring aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa de toepassing van dit verdrag verruimen tot elk gebied dat in de verklaring aangeduid wordt. Het verdrag wordt van kracht voor dit gebied de eerste dag van de maand die volgt op het aflopen van een periode van drie maanden na de datum van ontvangst van de verklaring door de Secretaris-Generaal.

3. Elke verklaring die gebeurt krachtens de twee vorige paragrafen, kan worden ingetrokken ten aanzien van elk gebied dat aangeduid wordt in deze verklaring, door kennisgeving aan de Secretaris-Generaal. Deze intrekking gaat in de eerste dag van de maand die volgt op het aflopen van een periode van drie maanden na de datum van ontvangst van deze kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 16 – Opzegging

1. Elke Ondertekenaar kan op elk moment dit verdrag opzeggen, middels een kennisgeving aan de Secretaris Generaal van de Raad van Europa.

2. Deze opzegging gaat in de eerste dag van de maand die volgt op een periode van drie maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 17 – Amendementen

1. Elke Ondertekenaar of de Comités van experts, bedoeld in artikel 10, kunnen amendementen aan dit verdrag voorstellen.

2. Elk voorstel tot amendering wordt ter kennis gebracht van de Secretaris Generaal van de Raad van Europa die het meedeelt aan de Lidstaten van de Raad van Europa, aan de andere Ondertekenaars en aan elke Europese Staat die geen lid is maar tot toetreding tot dit verdrag uitgenodigd werd, overeenkomstig de bepalingen van artikel 14.

3. Elk voorstel tot amendering wordt onderzocht door de Comités van experts, bedoeld in artikel 10, die de tekst, aangenomen door een meerderheid van driekwart van de afgevaardigden van de Ondertekenaars, ter goedkeuring voorleggen aan het Comité van Ministers. Na aanneming door het Comité van Ministers, met de meerderheid voorzien in artikel 20.d van het Statuut van de Raad van Europa en bij unanimitéit door de vertegenwoordigers van de Ondertekenaars die gerechtigd zijn te zetelen in het Comité van Ministers, wordt de tekst ter aanvaarding overgemaakt aan de Ondertekenaars.

4. Elk amendement wordt van kracht ten aanzien van de Ondertekenaars die het aanvaard hebben de eerste dag van de maand die volgt op het aflopen van een periode van drie maanden na de datum waarop drie Ondertekenaars, leden van de Raad van Europa, de Secretaris Generaal bericht hebben het amendement te hebben aanvaard. Voor elke andere Ondertekenaar die het nadien aanvaardt, wordt het amendement van kracht de eerste dag van de maand die volgt op het aflopen van een periode van drie maanden na de datum waarop de Ondertekenaar in kwestie de Secretaris Generaal van zijn aanvaarding op de hoogte heeft gebracht.

Artikel 18 – Officiële kennisgeving

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa zal de Lidstaten van de Raad van Europa, elke Staat of de Europese Gemeenschap die toegetreden is tot dit verdrag, officieel kennis geven van:

- a. elke ondertekening;
- b. het neerleggen van elk document van ratificering, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;
- c. elke datum waarop dit verdrag van kracht wordt, overeenkomstig de artikelen 13, 14 en 15;
- d. elke verklaring krachtens artikel 15;
- e. elke opzegging krachtens artikel 16;
- f. elk voorstel tot amendering, evenals elk amendement dat aanvaard wordt overeenkomstig artikel 17 en de datum waarop dit amendement van kracht wordt;
- g. elke andere akte, officiële kennisgeving, berichtgeving of mededeling die betrekking heeft op dit verdrag.

Ter staving waarvan, ondergetekenden, in volle bevoegdheid, dit verdrag getekend hebben.

Gedaan te Firenze, op 20 oktober 2000, in het Frans en het Engels waarbij beide teksten rechtsgeldig zijn en in één exemplaar dat zal neergelegd worden in de archieven van de Raad van Europa. De Secretaris Generaal van de Raad van Europa zal een voor eensluidend verklaard afschrift overmaken aan elke Lidstaat van de Raad van Europa, evenals aan elke Staat of aan de Europese Gemeenschap die uitgenodigd worden tot dit verdrag toe te treden.

COUNCIL
OF EUROPE

CONSEIL
DE L'EUROPE

Série des traités européens - n°176

CONVENTION EUROPÉENNE DU PAYSAGE

Florence, 20.X.2000

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires de la présente Convention,

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses membres, afin de sauvegarder et de promouvoir les idéaux et les principes qui sont leur patrimoine commun, et que ce but est poursuivi en particulier par la conclusion d'accords dans les domaines économique et social ;

Soucieux de parvenir à un développement durable fondé sur un équilibre harmonieux entre les besoins sociaux, l'économie et l'environnement ;

Notant que le paysage participe de manière importante à l'intérêt général, sur les plans culturel, écologique, environnemental et social, et qu'il constitue une ressource favorable à l'activité économique, dont une protection, une gestion et un aménagement appropriés peuvent contribuer à la création d'emplois ;

Conscients que le paysage concourt à l'élaboration des cultures locales et qu'il représente une composante fondamentale du patrimoine culturel et naturel de l'Europe, contribuant à l'épanouissement des êtres humains et à la consolidation de l'identité européenne ;

Reconnaissant que le paysage est partout un élément important de la qualité de vie des populations : dans les milieux urbains et dans les campagnes, dans les territoires dégradés comme dans ceux de grande qualité, dans les espaces remarquables comme dans ceux du quotidien ;

Notant que les évolutions des techniques de productions agricole, sylvicole, industrielle et minière et des pratiques en matière d'aménagement du territoire, d'urbanisme, de transport, de réseaux, de tourisme et de loisirs, et, plus généralement, les changements économiques mondiaux continuent, dans beaucoup de cas, à accélérer la transformation des paysages ;

Désirant répondre au souhait du public de jouir de paysages de qualité et de jouer un rôle actif dans leur transformation ;

Persuadés que le paysage constitue un élément essentiel du bien-être individuel et social, et que sa protection, sa gestion et son aménagement impliquent des droits et des responsabilités pour chacun ;

Ayant à l'esprit les textes juridiques existant au niveau international dans les domaines de la protection et de la gestion du patrimoine naturel et culturel, de l'aménagement du territoire, de l'autonomie locale et de la coopération transfrontalière, notamment la Convention relative à la conservation de la vie sauvage et du milieu naturel de l'Europe (Berne, 19 septembre 1979), la Convention pour la sauvegarde du patrimoine architectural de l'Europe (Grenade, 3 octobre 1985), la Convention européenne pour la protection du patrimoine archéologique (révisée) (La Valette, 16 janvier 1992), la Convention-cadre européenne sur la coopération transfrontalière des collectivités ou autorités territoriales (Madrid, 21 mai 1980) et ses protocoles additionnels, la Charte européenne de l'autonomie locale (Strasbourg, 15 octobre 1985), la Convention sur la diversité biologique (Rio, 5 juin 1992), la Convention concernant la protection du patrimoine mondial, culturel et naturel (Paris, 16 novembre 1972), et la Convention sur l'accès à l'information, la

participation du public au processus décisionnel et l'accès à la justice en matière d'environnement (Aarhus, 25 juin 1998) ;

Reconnaissant que la qualité et la diversité des paysages européens constituent une ressource commune pour la protection, la gestion et l'aménagement de laquelle il convient de coopérer ;

Souhaitant instituer un instrument nouveau consacré exclusivement à la protection, à la gestion et à l'aménagement de tous les paysages européens,

Sont convenus de ce qui suit :

CHAPITRE I – DISPOSITIONS GÉNÉRALES

Article 1 – Définitions

Aux fins de la présente Convention :

- a «Paysage» désigne une partie de territoire telle que perçue par les populations, dont le caractère résulte de l'action de facteurs naturels et/ou humains et de leurs interrelations ;
- b «Politique du paysage» désigne la formulation par les autorités publiques compétentes des principes généraux, des stratégies et des orientations permettant l'adoption de mesures particulières en vue de la protection, la gestion et l'aménagement du paysage ;
- c «Objectif de qualité paysagère» désigne la formulation par les autorités publiques compétentes, pour un paysage donné, des aspirations des populations en ce qui concerne les caractéristiques paysagères de leur cadre de vie ;
- d «Protection des paysages» comprend les actions de conservation et de maintien des aspects significatifs ou caractéristiques d'un paysage, justifiées par sa valeur patrimoniale émanant de sa configuration naturelle et/ou de l'intervention humaine ;
- e «Gestion des paysages» comprend les actions visant, dans une perspective de développement durable, à entretenir le paysage afin de guider et d'harmoniser les transformations induites par les évolutions sociales, économiques et environnementales ;
- f «Aménagement des paysages» comprend les actions présentant un caractère prospectif particulièrement affirmé visant la mise en valeur, la restauration ou la création de paysages.

Article 2 – Champ d'application

Sous réserve des dispositions de l'article 15, la présente Convention s'applique à tout le territoire des Parties et porte sur les espaces naturels, ruraux, urbains et périurbains. Elle inclut les espaces terrestres, les eaux intérieures et maritimes. Elle concerne, tant les paysages pouvant être considérés comme remarquables, que les paysages du quotidien et les paysages dégradés.

Article 3 – Objectifs

La présente Convention a pour objet de promouvoir la protection, la gestion et l'aménagement des paysages, et d'organiser la coopération européenne dans ce domaine.

CHAPITRE II – MESURES NATIONALES

Article 4 – Répartition des compétences

Chaque Partie met en œuvre la présente Convention, en particulier ses articles 5 et 6, selon la répartition des compétences qui lui est propre, conformément à ses principes constitutionnels et à son organisation administrative, et dans le respect du principe de subsidiarité, en tenant compte de la Charte européenne de l'autonomie locale. Sans déroger aux dispositions de la présente Convention chaque Partie met en œuvre la présente Convention en accord avec ses propres politiques.

Article 5 – Mesures générales

Chaque Partie s'engage :

- a à reconnaître juridiquement le paysage en tant que composante essentielle du cadre de vie des populations, expression de la diversité de leur patrimoine commun culturel et naturel, et fondement de leur identité ;
- b à définir et à mettre en œuvre des politiques du paysage visant la protection, la gestion et l'aménagement des paysages par l'adoption des mesures particulières visées à l'article 6 ;
- c à mettre en place des procédures de participation du public, des autorités locales et régionales, et des autres acteurs concernés par la conception et la réalisation des politiques du paysage mentionnées à l'alinéa *b* ci-dessus ;
- d à intégrer le paysage dans les politiques d'aménagement du territoire, d'urbanisme et dans les politiques culturelle, environnementale, agricole, sociale et économique, ainsi que dans les autres politiques pouvant avoir un effet direct ou indirect sur le paysage.

Article 6 – Mesures particulières

A Sensibilisation

Chaque Partie s'engage à accroître la sensibilisation de la société civile, des organisations privées et des autorités publiques à la valeur des paysages, à leur rôle et à leur transformation.

B Formation et éducation

Chaque Partie s'engage à promouvoir :

- a la formation de spécialistes de la connaissance et de l'intervention sur les paysages ;
- b des programmes pluridisciplinaires de formation sur la politique, la protection, la gestion et l'aménagement du paysage, destinés aux professionnels du secteur privé et public et aux associations concernés ;

- c des enseignements scolaire et universitaire abondant, dans les disciplines intéressées, les valeurs attachées au paysage et les questions relatives à sa protection, à sa gestion et à son aménagement.

C *Identification et qualification*

- 1 En mobilisant les acteurs concernés conformément à l'article 5.c et en vue d'une meilleure connaissance de ses paysages, chaque Partie s'engage :
 - a
 - i à identifier ses propres paysages, sur l'ensemble de son territoire ;
 - ii à analyser leurs caractéristiques ainsi que les dynamiques et les pressions qui les modifient ;
 - iii à en suivre les transformations ;
 - b à qualifier les paysages identifiés en tenant compte des valeurs particulières qui leur sont attribuées par les acteurs et les populations concernés.
- 2 Les travaux d'identification et de qualification seront guidés par des échanges d'expériences et de méthodologies, organisés entre les Parties à l'échelle européenne en application de l'article 8.

D *Objectifs de qualité paysagère*

Chaque Partie s'engage à formuler des objectifs de qualité paysagère pour les paysages identifiés et qualifiés, après consultation du public conformément à l'article 5.c.

E *Mise en œuvre*

Pour mettre en œuvre les politiques du paysage, chaque Partie s'engage à mettre en place des moyens d'intervention visant la protection, la gestion et/ou l'aménagement des paysages.

CHAPITRE III – COOPÉRATION EUROPÉENNE

Article 7 – Politiques et programmes internationaux

Les Parties s'engagent à coopérer lors de la prise en compte de la dimension paysagère dans les politiques et programmes internationaux, et à recommander, le cas échéant, que les considérations concernant le paysage y soient incorporées.

Article 8 – Assistance mutuelle et échange d'informations

Les Parties s'engagent à coopérer pour renforcer l'efficacité des mesures prises conformément aux articles de la présente Convention, et en particulier :

- a à offrir une assistance technique et scientifique mutuelle par la collecte et l'échange d'expériences et de travaux de recherche en matière de paysage ;
- b à favoriser les échanges de spécialistes du paysage, notamment pour la formation et l'information ;
- c à échanger des informations sur toutes les questions visées par les dispositions de la présente Convention.

Article 9 – Paysages transfrontaliers

Les Parties s'engagent à encourager la coopération transfrontalière au niveau local et régional et, au besoin, à élaborer et mettre en oeuvre des programmes communs de mise en valeur du paysage.

Article 10 – Suivi de la mise en œuvre de la Convention

- 1 Les Comités d'experts compétents existants, établis en vertu de l'article 17 du Statut du Conseil de l'Europe, sont chargés par le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe, du suivi de la mise en œuvre de la Convention.
- 2 Après chacune des réunions des Comités d'experts, le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe transmet un rapport sur les travaux et le fonctionnement de la Convention au Comité des Ministres.
- 3 Les Comités d'experts proposent au Comité des Ministres les critères d'attribution et le règlement d'un Prix du paysage du Conseil de l'Europe.

Article 11 – Prix du paysage du Conseil de l'Europe

- 1 Peuvent se voir attribuer le Prix du paysage du Conseil de l'Europe les collectivités locales et régionales et leurs groupements qui, dans le cadre de la politique de paysage d'une Partie à la présente Convention, ont mis en œuvre une politique ou des mesures visant la protection, la gestion et/ou l'aménagement durable de leurs paysages, faisant la preuve d'une efficacité durable et pouvant ainsi servir d'exemple aux autres collectivités territoriales européennes. La distinction pourra également être attribuée aux organisations non gouvernementales qui ont fait preuve d'une contribution particulièrement remarquable à la protection, à la gestion ou à l'aménagement du paysage.
- 2 Les candidatures au Prix du paysage du Conseil de l'Europe seront transmises aux Comités d'experts visés à l'article 10 par les Parties. Les collectivités locales et régionales transfrontalières et les regroupements de collectivités locales ou régionales concernés peuvent être candidats, à la condition qu'ils gèrent ensemble le paysage en question.
- 3 Sur proposition des Comités d'experts visés à l'article 10 le Comité des Ministres définit et publie les critères d'attribution du Prix du paysage du Conseil de l'Europe, adopte son règlement et décerne le prix.
- 4 L'attribution du Prix du paysage du Conseil de l'Europe doit conduire les sujets qui en sont titulaires à veiller à la protection, à la gestion et/ou à l'aménagement durables des paysages concernés.

CHAPITRE IV – CLAUSES FINALES**Article 12 – Relations avec d'autres instruments**

Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte aux dispositions plus strictes en matière de protection, de gestion ou d'aménagement des paysages contenues dans d'autres instruments nationaux ou internationaux contraignants qui sont ou entreront en vigueur.

Article 13 – Signature, ratification, entrée en vigueur

- 1 La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe. Elle sera soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 2 La Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle dix Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention conformément aux dispositions du paragraphe précédent.
- 3 Pour tout signataire qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 14 – Adhésion

- 1 Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra inviter la Communauté européenne et tout Etat européen non membre du Conseil de l'Europe à adhérer à la Convention, par une décision prise à la majorité prévue à l'article 20.d du Statut du Conseil de l'Europe, et à l'unanimité des Etats Parties ayant le droit de siéger au Comité des Ministres.
- 2 Pour tout Etat adhérent ou pour la Communauté européenne en cas d'adhésion, la présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 15 – Application territoriale

- 1 Tout Etat ou la Communauté européenne peuvent, au moment de la signature ou au moment du dépôt de leur instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.
- 2 Toute Partie peut, à tout moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à tout autre territoire désigné dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.
- 3 Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 16 – Dénonciation

- 1 Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 2 La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 17 – Amendements

- 1 Toute Partie ou les Comités d'experts visés à l'article 10 peuvent proposer des amendements à la présente Convention.
- 2 Toute proposition d'amendement est notifiée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe qui la communique aux Etats membres du Conseil de l'Europe, aux autres Parties et à chaque Etat européen non membre qui a été invité à adhérer à la présente Convention conformément aux dispositions de l'article 14.
- 3 Toute proposition d'amendement est examinée par les Comités d'experts visés à l'article 10 qui soumettent le texte adopté à la majorité des trois quarts des représentants des Parties au Comité des Ministres pour adoption. Après son adoption par le Comité des Ministres à la majorité prévue à l'article 20.d du Statut du Conseil de l'Europe et à l'unanimité des représentants des Etats Parties ayant le droit de siéger au Comité des Ministres, le texte est transmis aux Parties pour acceptation.
- 4 Tout amendement entre en vigueur à l'égard des Parties qui l'ont accepté le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle trois Parties membres du Conseil de l'Europe auront informé le Secrétaire Général qu'elles l'ont accepté. Pour toute autre Partie qui l'aura accepté ultérieurement, l'amendement entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle ladite Partie aura informé le Secrétaire Général de son acceptation.

Article 18 – Notifications

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe, à tout Etat ou la Communauté européenne ayant adhéré à la présente Convention :

- a toute signature ;
- b le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion ;
- c toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention conformément aux articles 13, 14 et 15;
- d toute déclaration faite en vertu de l'article 15 ;
- e toute dénonciation faite en vertu de l'article 16 ;
- f toute proposition d'amendement, ainsi que tout amendement adopté conformément à l'article 17 et la date à laquelle cet amendement entre en vigueur ;
- g tout autre acte, notification, information ou communication ayant trait à la présente Convention.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Florence, le 20 octobre 2000, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe ainsi qu'à tout Etat ou à la Communauté européenne invités à adhérer à la présente Convention.